

МЕТОДИ І ФУНКЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАКТИЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ ОСОБОВИМ СКЛАДОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

METHODS AND FUNCTIONS OF REGULATORY AND LEGAL REGULATION OF ENSURING TACTICAL LITERACY FOR THE PERFORMANCE OF SERVICE AND COMBAT TASKS BY PERSONNEL OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Гіденко Є.С., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Забезпечення тактичної грамотності виконання службово-бойових завдань особовим складом Національної поліції України регулюється низкою нормативно-правових актів і методів. методи та функції спільно допомагають забезпечити тактичну грамотність виконання службово-бойових завдань особовим складом Національної поліції України та забезпечують високий рівень професійної підготовки поліцейських для виконання їх обов'язків. Тактична грамотність – це здатність використовувати правильні тактичні прийоми і стратегії для досягнення мети або успішного вирішення ситуації, особливо в умовах, коли важливо враховувати ризики, обмежені ресурси та можливі наслідки. Вона може застосовуватися в різних контекстах, включаючи військову тактику, поліцейську роботу, менеджмент проєктів, спорт, ділові переговори та багато інших областей. Тактична грамотність в органах Національної поліції України відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки громадян і збереженні громадського порядку. Це включає в себе правильне використання тактичних прийомів та стратегій в різних ситуаціях, які можуть виникнути під час виконання службових обов'язків поліцейських. Забезпечення тактичної грамотності в органах Національної поліції України є складним завданням, і вимагає систематичного підходу до підготовки та навчання поліцейських, а також дотримання високих стандартів професійної діяльності. Національна поліція України регулюється рядом нормативно-правових актів, які включають в себе правила та стандарти для забезпечення тактичної грамотності поліцейських. Службово бойові завдання – це термін, який може вказувати на різноманітні завдання, які виконуються національною поліцією для забезпечення громадської безпеки і виконання закону. Такі завдання можуть змінюватися в залежності від конкретної ситуації, потреб громади та стратегічних пріоритетів правоохоронних органів.

Основні службові бойові завдання національної поліції можуть включати: забезпечення громадського порядку (реагування на порушення громадського порядку, припинення конфліктів і забезпечення безпеки громадян); протидія злочинності (розслідування та припинення злочинів, взаємодія з іншими правоохоронними організаціями для боротьби зі злочинністю); патрулювання (спостереження та патрулювання на вулицях для попередження злочинів та виявлення порушень); безпека на дорогах (контроль за дорожнім рухом, виявлення порушень правил дорожнього руху та запобігання дорожньо-транспортним пригодам); захист прав і свобод громадян (забезпечення справедливості, захист прав людини та забезпечення виконання закону в межах правової системи).

Ключові слова: Національна поліція України, тактична грамотність, нормативно-правові акти.

Ensuring tactical literacy in the performance of official and combat tasks by the personnel of the National Police of Ukraine is regulated by a number of legal acts and methods. methods and functions jointly help to ensure tactical competence in the performance of official and combat tasks by the personnel of the National Police of Ukraine and ensure a high level of professional training of police officers for the performance of their duties. Tactical literacy is the ability to use the correct tactical techniques and strategies to achieve a goal or successfully resolve a situation, especially in conditions where it is important to consider risks, limited resources, and possible consequences. It can be applied in a variety of contexts, including military tactics, policing, project management, sports, business negotiations, and many other areas. Tactical literacy in the bodies of the National Police of Ukraine plays an important role in ensuring the safety of citizens and maintaining public order. This includes the correct use of tactics and strategies in various situations that may arise during the performance of police duties. Ensuring tactical literacy in the bodies of the National Police of Ukraine is a complex task and requires a systematic approach to the training and education of police officers, as well as compliance with high standards of professional activity. The National Police of Ukraine is regulated by a number of legal acts, which include rules and standards to ensure the tactical literacy of police officers. Military duty is a term that can refer to a variety of duties performed by the national police to ensure public safety and law enforcement. Such tasks may change depending on the specific situation, community needs and strategic priorities of law enforcement agencies.

The main official combat tasks of the national police may include: ensuring public order (responding to violations of public order, stopping conflicts and ensuring the safety of citizens); crime prevention (investigation and stopping of crimes, interaction with other law enforcement organizations to fight crime); patrolling (surveillance and patrolling on the streets to prevent crimes and detect violations); road safety (traffic control, detection of violations of traffic rules and prevention of traffic accidents); protection of the rights and freedoms of citizens (ensuring justice, protecting human rights and ensuring the implementation of the law within the legal system).

Key words: National Police of Ukraine, tactical literacy, legal acts.

Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить народові шляхом виконання завдання, передбачених ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію України» (далі – ЗУ «Про НПУ»), а саме: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидія злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомогою особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1]. Задля виконання завдань, покладених на поліцію, співробітники повинні знати низку тактичних прийомів, використовувати певні стратегії в різних ситуаціях, які можуть виникнути у ході службової діяльності – всі ці знання є тактичною грамотністю. Тактична грамотність є край необхідною у служ-

бово-бойовій діяльності, оскільки співробітники поліції повинні володіти навичками, знаннями, вміннями, які допоможуть швидко реагувати на всі зовнішні фактори.

Тактична грамотність – застосовується у поліцейській діяльності, та складається із декількох компонентів, а саме: аналіз ситуації – це здатність поліцейського правильно та раціонально оцінити ситуацію, враховуючи усі фактори; планування – це розробка дій задля досягнення поставленої мети; прийняття рішень – здатність швидко та об'єктивно приймати рішення в умовах обмеженого часу та ресурсів; координація – спроможність працювати, як індивідуально, так і в команді, у тому числі координувати дії інших; контроль та реакція – спроможність змінювати дії, у випадку зміни зовнішніх факторів, швидка відповідна реакція; ефективність та результатив-

ність – здатність досягти мети за мінімальний час, ефективно, та з мінімальною витратою ресурсів [2, с. 183–184].

Одним із принципів Національної поліції є законність, що передбачає діяльність виключно у рамках законів України та міжнародно-правових актів, ратифікованих Верховною Радою України. Тому діяльність органів поліції регулюється низкою законів.

Насамперед, це ЗУ «Про НПУ», який визначає загальні положення щодо діяльності поліцейських, обов'язки та повноваження, вимоги до підготовки та навчання, а також структура та завдання Національної поліції. ЗУ «Про НПУ» не деталізує по факту тактичну грамотність, та створює фундамент діяльності поліції. Загальним принципом даного закону є те, що співробітник поліції повинен діяти у рамках закону, з високим рівнем професійної підготовки із використанням тактичних прийомів, які були освоєні протягом спеціальної відповідної підготовки, яку проходить кожен поліцейський.

Одночасно із затвердженням ЗУ «Про НПУ» набрав чинності Положення про Національну поліцію, яка була затверджена Постановою Кабінетів Міністрів України № 877 від 28 жовтня 2015 року [2].

Інші нормативно-правові акти, які регулюють діяльність поліції – це положення та інструкції, які видаються Міністерством внутрішніх справ, а також керівництвом Національної поліції, якими керуються співробітники у своїй діяльності. В Інструкціях МВС тактична грамотність визначається у декількох напрямках.

По-перше, це тактика безпека – в інструкціях містяться правила та рекомендації щодо безпеки при виконанні службових завдань, а також при поводженні зі зброєю, спеціальними засобами та техніки самозахисту (наприклад, Наказ МВС № 70 Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю) [3].

По-друге, це взаємодія з громадою. Інструкції, які передбачають взаємодію поліції із громадянами, оскільки діяльність поліції ґрунтується на принципі відкритості, гласності та взаємодією із громадськістю, включаючи встановлення методів та принципів взаємодії із населенням, у тому числі вирішення конфліктів (наприклад, Наказ МВС №650 Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громади) [4].

Іншим прикладом таких інструкцій є правила проведення певних слідчих (розшукових) дій, оскільки такі дії є небезпечними для співробітників поліції, однак у той час вкрай необхідними під час проведення досудового розслідування. Тактична грамотність під час таких слідчих дій, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України) [5], є надважливою, оскільки правильно проведений обшук чи огляд житла, особи чи іншої слідчої (розшукової) дії є запорукою успішного та ефективного розслідування кримінального провадження, а також безпеки слідчого, спеціалістів та інших осіб, які присутні під час такої слідчої (розшукової) дії, прикладом такої інструкції є Наказ МВС № 575 Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні [6].

Інструкції із реагування на екстремальні ситуації. Такі інструкції передбачають план діяльності Національної поліції України, у випадку виникнення надзвичайних ситуацій. Такі інструкції можуть передбачати перелік дій, у разі, терорестичного акту, масових заворушень, уведені надзвичайних ситуацій, такий як воєнний стан. Наприклад, Постанова Кабінету Міністрів України № 223 від 14 березня 2018 р. Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня, якою передбачено план дій як співробітників Національної поліції, так і Державної служби із надзвичайних ситуацій [7].

Інструкції, які передбачають тактику поведінки використання зброї та фізичної сили із врахуванням прав та свобод громадян, передбачені Конституцією України. Такими законами є ЗУ «Про НПУ», де передбачено законні підстави застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї.

Іншими інструкціями, слід виокремити певні нормативно-правові акти, які регулюють діяльність спеціальних підрозділів в органах Національної поліції, таких як КОРД, антитерористичні організації, кінологічні служби тощо. Наприклад, Наказ МВС №958 Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення «Корпус оперативно-раптової дії» [8], Наказ МВС № 1145 Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України [9]. Дані нормативно-правові акти встановлюють діяльність спеціальних підрозділів у складі Національної поліції України, а також їх тактику діяльності.

У діяльності органів Національної поліції важливими є інструкції про навчання та тренування. Інструкції можуть включати вимоги щодо регулярного тренування, командних стрільб, штабних навчань тощо. Такі інструкції є вкрай важливими, оскільки саме вони встановлюють правила щодо тренувань та навчання співробітників Національної поліції.

Усі вищезазначені Інструкції встановлюють тактику діяльності органів Національної поліції, у тому числі тактичну грамотність, оскільки такі нормативно-правові актизначають план діяльності працівників поліції у різних ситуаціях, тактичні прийоми та законні межі.

Ці інструкції є вкрай важливими для забезпечення ефективності та безпеки поліцейських. Вони відповідають міжнародним стандартам та Конституції України, а також враховувати особливості службово-бойової діяльності працівників поліції.

Іншими нормативно-правовими актами, які є важливі для вибудови тактичної грамотності у працівників поліції – це стандарти підготовки та перепідготовки поліцейської. Такі стандарти – це важливий елемент тактичної підготовки поліцейських, оскільки працівники повинні мати відповідний рівень фізичної підготовки, вогневої та тактичної підготовки, бо поліцейський – це особа, яка повинна діяти, за будь-яких умов і високий рівень не тільки фізичної, а й психологічної допомоги є вкрай необхідним.

Різні методологічні матеріали та плани навчання також є необхідним елементом у підготовці поліцейських, наприклад плани навчання курсантів, які навчаються у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання [10, с. 158]. Плани навчання вибудовані, з урахуванням віку та курсу навчання, а також наявних навичок у особи. Методологічні матеріали створені Міністерством внутрішніх справ мають важливу роль у вивченні тактичної грамотності, оскільки вони допомагають вивчити усі аспекти тактичної грамотності: аналіз, тактичні прийоми, планування, швидке реагування, координація.

Звісно ж важливі нормативно-правовими актами є міжнародні акти та стандарти, які вироблені та напрацьовані закордонними правоохоронними органами. У випадку, якщо такі міжнародні стандарти є дійсно ефективними, то вони можуть бути впроваджені у діяльність органів Національної поліції.

Забезпечення тактичної грамотності виконання службово-бойових завдань особовим складом Національної поліції України регулюється низкою нормативно-правових актів і методів.

Основними методами, які передбачені і законодавчими актами, є індивідуальні та колективні тренування. Бо ці тренування допомагають у підвищенні тактичної грамотності, що включає в себе спільні квести, тактичні вправи, стрільбища та імітаційні ситуації.

Моніторинг та оцінка, як метод тактичної грамотності є певним чином аналізом усіх ситуацій. Національна поліція веде моніторинг та оцінку виконання службово-бойових завдань, які виникають у ході несення служби, задля створення нових технік та прийомів, які допоможуть більш ефективно діяти у тій чи іншій ситуації, таким чином підвищуючи тактичну грамотність та недопускати помилок і швидко реагувати у подібних ситуаціях. Тобто виробити певний план дій, у типових ситуаціях, однак із врахуванням особливостей, навчити бути психологічно стійкими за будь-яких ситуацій.

Отже, виходячи із вищевказаного, слід дійти висновку, що нормативно-правові акти, які регулюють службово-бойову діяльність органів Національної поліції встановлюють методи щодо вивчення та використання тактичної грамотності.

Тактична грамотність – це сукупність умінь та навичок, які допомагають у діяльності Національної поліції швидко та правильно аналізувати та реагувати на ситуацію задля ефективного досягнення потрібної мети, шляхом використання мінімальних ресурсів за мінімальний час.

Задля впровадження у діяльність співробітників поліції вивчення та використання тактичної грамотності створено низку законів та інструкцій, які це регулюють. Зокрема, Законом України «Про Національну поліцію України» визначено фундаментальні засади та положення про діяльність поліції в Україні, а також визначено правила поведіння із спеціальними засобами та вогнепальною зброєю, що є вкрай важливим, оскільки їх застосування обмежує права та свободи громадян України, передбачені Конституцією України, однак застосування цих засобів є одним із елементів тактичної грамотності [11, с. 337].

Також в Україні діють найбільш поширені методи, які передбачені нормативно-правовими актами, щодо навчання тактичній грамотності – це індивідуальні та колективні заняття, які покращують комунікацію та рівень психологічної підготовки, та моніторинг та оцінка ситуацій, з яким стикаються поліцейські під час службово-бойової діяльності, задля вироблення нових заходів у типових ситуаціях із врахуванням певних особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національну поліцію України. Закон України від 02.07.2015 № 580-8//*Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 40–41, ст. 379. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 15.10.2023)
2. Hydenko Yevhen. "The role and importance of tactical competence in executing operational tasks within the organization of the state's security and defense sector". *Actual problems of law* [Онлайновий ресурс], 0.2 (2023): 182–187. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/apl/article/view/1616> (дата звернення 15.10.2023).
3. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю. Наказ МВС України від 01.02.2016 № 70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text> (дата звернення 15.10.2023).
4. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громади. Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 15.10.2023).
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 №4651-6//*Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 15.10.2023).
6. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2021 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text> (дата звернення 15.10.2023).
7. Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня, якою передбачено план дій як співробітників Національної поліції, так і Державної служби із надзвичайних ситуацій. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 № 223. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223-2018-%D0%BF#Text> м
8. Положення про підрозділи поліції особливого призначення «Корпус оперативно-раптової дії». Наказ МВС України від 26.11.2018 № 958. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1436-18#Text> (дата звернення 15.10.2023).
9. Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України. Наказ МВС України від 01.11.2016 № 1145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1544-16#Text> (дата звернення 15.10.2023).
10. Ніколаєв О. Т., Бахчеван С. Ф. «Значення оперативно-тактичних та тактико-спеціальних навчань у системі професійної підготовки особового складу Національної поліції України». *Організаційно-правові, соціально-економічні та нормативно-правові основи регулювання системи підготовки поліції* (2016): 157. URL: <https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/111.pdf#page=157> (дата звернення 15.10.2023).
11. Біліченко В. В. «Тактика поведінки працівників національної поліції з метою уникнення небезпечних ситуацій» chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/11/3_ua_n2/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%9D%D0%92_3-2022-336-340.pdf 337 с. (дата звернення 15.10.2023).